

Mis on jätkutugi vanglast vabanejale?

Jätkutugi on vanglast vabaneja taasühiskonnastamise protsess, mis toimub vabatahtlikkuse alusel vanglakaristuse kandmise järgselt. Selleks, et soodustada kuritegevusest hoidumist, peab kogukonda naasmine olema läbimõeldud, planeeritud, konstruktiivne ja vabanejat toetav.

Vanglast vabanejate retsidiivsust ja vangistusjärgset toimetulekut mõjutavad eelkõige 7 faktorit: eluase; haridus, koolitus ja tööhõive; tervis; narkootikumid ja alkohol; sissetulek, sotsiaaltoetused ja võlad; lapsed ja pere ning suhtumine, mõtteviis ja käitumine. Probleemiks loetakse ka vanglast vabanejate kehva vaimset tervist. Samuti puuduvad vabanejatel tihti toetavad sotsiaalsed suhted ning igapäevaelu korraldamise oskused.

Elukoha olemasolu on üks tähtsaimaid tegureid, mis vanglajärgset toimetulekut mõjutab, sageli takistavad aga võlad ja töökoha puudumine iseseisvalt eluruumi üürimist. Uuringud näitavad seoseid kodutuse, kuritegevuse ja vangistuse vahel. Kinnipeetavad, kellel vanglast vabanedes puudub kindel elukoht, satuvad kuni 6 korda tõenäolisemalt uuesti kinnipidamisasutusse. Majutuse olemasolu võib retsidiivsust vähendada kuni viiendiku võrra, sest pakub stabiilsust, mis võimaldab keskenduda kuritegeliku käitumise muutmisele ja toetavate teenuste kasutamisele, sh tööturuteenustele. Kuigi elukoht üksi ei taga kuritegudest hoidumist, on tegemist vajadusega, mille rahuldamine tagab suurema edu muude riskide maandamisel.

Kogukonnas läbiviidavad tegevused, mis on suunatud oskuste parandamisele ja töövõimaluste leidmisele, motiveerimisele ning toetavatele sotsiaal-, tervishoiuteenustele ja haridusele, aitavad parandada vabanemisjärgset toimetulekut ja kuritegudest hoidumist. Samuti on täheldatud, et mentori või tugiisiku kaasamine aitab kaasa taasühiskonnastamisele, kui ta alustab oma tegevust enne kinnipeetava vabanemist ja jätkab seda kinnipeetu kogukonda naastes.

Vanglast vabanejate hoidumiseks uutest kuritegudest pakuvad riik ja kohalikud omavalitsused erinevaid teenuseid. Samas vabanejad ei oska alati oma abivajadust adekvaatselt hinnata ega ole motiveeritud teenuseosutajate poolt pakutavaid teenuseid taotlema, sest neil puudub oskus või harjumus probleemide lahendamiseks ametiasutuste poole pöörduda. Vabanejate suutmatus kohaneda eluga vabaduses, nende ebapiisav hõivatus ja positiivsete sotsiaalsete sidemete puudumine toovad kaasa uute kuritegude toimepanemise. Jätkutoe pakkumisel on oluline tähelepanu pöörata haavatavatele sihtrühmadele, sh puuetega inimesed, alaealised kinnipeetavad. Samuti tuleb silmas pidada naiste ja meeste võimalikke erinevusi vajadustes, sh peresuhte hoidmisel ja taastamisel ning pärast vangistust alaealiste lastega uuesti kontakti loomisel.

Kogukonnas läbiviidavad tegevused, mis on suunatud oskuste parandamisele ja töövõimaluste leidmisele, motiveerimisele ning toetavatele sotsiaal-, tervishoiuteenustele ja haridusele, aitavad parandada vabanemisjärgset toimetulekut ja kuritegudest hoidumist.

Allikas URL: <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/esf-tugiteenus-vanglast-vabanejale/jatkutugi>